Iechyd a Diogelwch

Adroddiad Blynyddol

PRIFYSGOL BANGOR UNIVERSITY

2018/2019

Hysbysiad: Mae data 'Damweiniau Anafiad' y Sector Addysg Uwch wedi'i ddiweddaru ar 17 Ebrill 2023 i gywiro anghysondeb.

CRYNODEB O'R PERFFORMIAD ALLWEDDOL

69%

Presenoldeb yn y sesiynau cynefino staff canolog

CYNEFINO (CANOLOG) STAFF NEWYDD

21% islaw'r targed

DEFNYDDWYR CYFRIFIADUR

81%

Cwblhau Hyfforddiant a Hunanasesiad

1% yn uwch na'r targed

100%

Cyngor y Brifysgol

83%

Pwyllgor Gweithredu'r Brifysgol

CYDYMFFURFIO Â SAFONAU ARWEINYDDIAETH A RHEOLAETH UCEA

Gwelliant Blynyddol

DAMWEINIAU A ARWEINIODD AT ANAFIADAU I STAFF

21

damwain i bob 1000 o weithwyr

Tebyg i'r Sector

ABSENOLDEB SALWCH YMYSG STAFF

5.47

diwrnod ar goll i bob gweithiwr Cyfwerth Amser Llawn

0.53 diwrnod yn is na'r Sector AU (17/18)

Cyhoeddwyd y Fersiwn 30ain Hydref 2019
Llywodraethu a Chydymffurfio (Iechyd a Diogelwch)
Gwasanaethau Corfforaethol
www.bangor.ac.uk/hss

Mynegai		**Tudalen**
	Y Dangosyddion Perfformiad: Crynodeb	
1.	Y Polisïau a'r Dogfennau Allweddol	2
2.	Archwiliadau, Adolygiadau a Dadansoddiad	2
3.	Y Camau Gorfodi ac Ymweliadau'r Arolygiaeth Statudol	6
4.	Hyfforddiant Iechyd a Diogelwch	7
5.	Damweiniau a Digwyddiadau	9
6.	Absenoldeb Salwch Ymysg Staff	12
7.	Larymau Tân yn Canu	16
8.	Achosion Sifil i Hawlio Iawndal (sy'n ymwneud ag iechyd a diogelwch)	17
9.	Ystadegau'r Wefan	17

1. POLISÏAU A DOGFENNAU ALLWEDDOL

Crynodeb o ddogfennau iechyd a diogelwch sefydliadol 'allweddol' newydd, diwygiedig ac a ddiddymwyd, a gafodd eu cyflwyno, eu dileu neu eu haddasu yn ystod y flwyddyn.

• POLISÏAU NEWYDD A DIWYGIEDIG

Ni chyflwynwyd unrhyw bolisïau newydd yn 2018/19.

Adolygwyd a diweddarwyd y polisïau canlynol yn ystod y flwyddyn:

- Datganiad Polisi Iechyd a Diogelwch y Brifysgol
- Dogfen Cyfrifoldebau a Threfniadau Iechyd a Diogelwch y Brifysgol (yn cefnogi'r Polisi Iechyd a Diogelwch)
- Asesiad Risg
- Defnyddio Laser yn Ddiogel
- Diogelwch Offer Trydanol
- Gweithio y Tu Allan i Oriau Arferol
- Defnyddio Awyrennau Bach Di-griw (Dronau)*
- Mamau Newydd a Beichiog
- Diogelwch Gyrwyr a Cherbydau

**Tynnir sylw at y ffaith bod y Polisi 'Dronau' wedi'i ddiwygio cyn yr amserlen adolygu polisïau i hwyluso'r gallu i'w defnyddio fwy mewn ymchwil ac addysgu. Mae hyn yn adlewyrchu llacio ar ddehongliad yr Awdurdod Hedfan Sifil o 'weithgarwch masnachol'.*

• Y POLISÏAU A DDIDDYMWYD

Mae'r drefn o herio'r angen am bob polisi wedi parhau, a diddymwyd y safonau polisi iechyd a diogelwch canlynol:

- Camddefnyddio Alcohol a Sylweddau
- Ymchwilio i Ddamweiniau a Digwyddiadau
- Cyfarpar Gwarchod Personol
- Gwybodaeth a Hyfforddiant Iechyd a Diogelwch

Diddymwyd yn ffurfiol y polisi ar Gamddefnyddio Alcohol a Sylweddau, oherwydd fe'i disodlwyd gan weithdrefnau Adnoddau Dynol (AD) a chyngor asesu risg cyffredinol.

Drwy fân ychwanegiadau at Bolisi Iechyd a Diogelwch y Brifysgol: Cyfrifoldebau a Threfniadau, roedd yn bosibl dileu tri pholisi ychwanegol. Sef, Damweiniau a Digwyddiadau, Cyfarpar Gwarchod Personol a Hyfforddiant. Mae'r holl wybodaeth berthnasol a chefnogol ar gael yn electronig, gydag ymrwymiadau polisi bellach wedi'u cynnwys ym Mhrif Bolisi Iechyd a Diogelwch y Brifysgol.

• DOGFENNAU IECHYD A DIOGELWCH DIWYGIEDIG Y COLEGAU / Y GWASANAETHAU PROFFESIYNOL

Yn ystod 2018/19 parhaodd y gwaith i 'ymgyfarwyddo' â'r newidiadau gweithdrefnol yn deillio o ad-drefnu a rhesymoli. Roedd hyn yn cynnwys gweithio gyda'r Coleg Gwyddorau Dynol, Coleg y Celfyddydau, y Dyniaethau a Busnes a Choleg Gwyddorau'r Amgylchedd a Pheirianneg i adolygu a chynhyrchu dogfennau iechyd a diogelwch allweddol. Mae tair dogfen graidd (Polisi Iechyd a Diogelwch y Coleg, Llawlyfr Iechyd a Diogelwch Staff a Myfyrwyr y Coleg ac Asesiad Risg Cyffredinol y Coleg) bellach yn nodi risgiau iechyd a diogelwch cyffredinol ac unigryw sy'n gysylltiedig â phob Coleg.

Mae'r un broses wedi cychwyn ar gyfer y Gwasanaethau Proffesiynol.

• ASESIADAU RISG ORGANEBAU A ADDASWYD YN ENETIG (GMO)

Gwnaed newidiadau o ran trefn ac arddull i Asesiadau Risg GMO, i fynd i'r afael ag argymhellion a wnaed gan Arolygiaeth Microbiolegol a Biotechnoleg Arbenigol yr HSE y flwyddyn flaenorol.

Mae pob Asesiad Risg GMO wedi cael ei adolygu wedi hynny.

2. ARCHWILIADAU, ADOLYGIADAU A DADANSODDIAD

Crynodeb o'r dangosyddion perfformiad allweddol ar gyfer y Sefydliad, Colegau a Gwasanaethau Proffesiynol ac agweddau rheoli risg.

• ARWEINYDDIAETH A RHEOLAETH

Mae'r Brifysgol wedi mabwysiadu'n llawn "Arweinyddiaeth a Rheolaeth Iechyd a Diogelwch mewn Sefydliadau Addysg Uwch" yr UCEA[1] ac USHA[2]. Mae'r Grŵp Tasg Iechyd a Diogelwch yn gwneud ymarfer pen bwrdd er mwyn ystyried a chloriannu perfformiad yn unol â phob un o feini prawf perfformiad y ddogfen ar gyfer lefelau'r Cyngor a'r Pwyllgor Gweithredu.

[1] Cymdeithas Cyflogwyr y Prifysgolion a'r Colegau

[2] Cymdeithas Diogelwch ac Iechyd y Prifysgolion

Cydymffurfio* â Safonau Rheoli Cenedlaethol	
CYNGOR Y BRIFYSGOL	**CYDYMFFURFIO 100% (17/17)**
PWYLLGOR GWEITHREDU'R BRIFYSGOL	**CYDYMFFURFIO 83% (25/30)**

Adroddir ar y drydedd haen reoli, Colegau a Gwasanaethau Proffesiynol, yn Adroddiad Blynyddol 2020/21.

**Mae cydymffurfio'n cyfeirio, ar y cam hwn, at allu tystio bod systemau ar waith i ddangos bod y 'gweithredu' a nodwyd yn cael ei gyflawni. Efallai y bydd gwelliannau sicrhau ansawdd pellach yn bosibl mewn rhai achosion.*

- **AR LEFEL Y BRIFYSGOL: DANGOSYDDION RHEOLI RISG**

Mae'r perfformiad cyffredinol ar gyfer y dangosyddion risg allweddol yn dangos gwelliant cyson. Aseswyd y peryglon a'r risgiau canlynol ledled y Brifysgol yn ansoddol i nodi'r perygl a oedd yn weddill o ddod i gysylltiad â risg.

PERYGL / RISG / THEMA	Y Polisi/ Dog.	Profiad o Risg	Y Prif Nodiadau: Medi 2019
Asbestos	G/A	L/M	Mae angen diweddaru'r Polisi a'r Cynllun
Cwmnïau Cysylltiedig	G	L	Adolygwyd yn 2019, dim amlygiad iechyd a diogelwch Prifysgol sylweddol
Plant ar y Campws	G	L/M	Ystyriaeth bellach gan Ysgolion / Adrannau i blant mewn digwyddiadau
Rheoli Contractwyr	G/A	M	Mae angen gwella'r modd y rhoddir trefniadau cyfredol ar waith
COSHH - Cyfryngau Biolegol (HG2,3 a GM2)	G	L	Rheolaeth dda'n amlwg. Mae gweithgarwch yn y maes hwn yn parhau i gynyddu
COSHH - Cemegau mewn labordai	G	L/M	Mae angen mwy o hyfforddiant ar COSHH
Cyfrifiaduron (OSA)	G	L	Cydymffurfio'n gwella, fesul adroddiad DPA(t) targed
Anabledd - Iechyd a Diogelwch + Argyfwng	G	L	Trefniadau da ar waith i gefnogi
Diogelwch Trydanol - Gosodwaith	G	L	Archwiliad a Phrofion bob 5 mlynedd
Diogelwch Trydanol - Offer Cludadwy	G	L/M	Lefelau cydymffurfio'n gwella ar draws y sefydliad
Gwaith Maes (Myfyrwyr a Staff)	G	L/M	Angen adolygu ymchwil cymdeithasol / pobl
Diogelwch Tân (Risg i Fywyd)	G	L	Cynhaliwyd Asesiadau Risg yn ddiweddar
Diogelwch Nwy	G	L/M	Mae diffyg llwybr dogfennau y gellir ei archwilio.
Laser ac Uwch Fioled (UV) - ymbelydredd anïoneiddiol	G	L	Adolygwyd y Polisi Laser. Darparwyd hyfforddiant ychwanegol. UV i'w adolygu 19/20
Cyhyrysgerbydol (codi a chario)	G	M	Problemau hysbys gyda Staff Llaw. Adolygiad ar y gweill
Gweithio a theithio dramor (gan gynnwys Lleoliadau Myfyrwyr)	G	L	Mae dal angen cysylltu prynu siwrneiau ag yswiriant/ asesiadau risg
Rheoli Cerddwyr a Thraffig	A	M	Mae angen adolygu a gwneud gwelliannau
Ymbelydredd - Radon	G	L	Rheolyddion ac Asesiadau Risg ar waith
Ymbelydredd - Ffynonellau Agored ac wedi'u Selio	G	L	System dda ar waith. Arolygwyd yn allanol
Ymbelydredd - Pelydr X (risg i bobl)	G	L	Systemau da yn amlwg. Adolygwyd yn allanol
Llithro, Baglu a Chwympo (allanol)	P	L/M	Arolygwyd yn rhannol, arolygon pellach yn 19/20. Blaenoriaethu gwaith adfer. Risg uchel **o** ddwyn achos **sifil** yn parhau
Gweithgarwch dan Arweiniad Undeb y Myfyrwyr	G	L	Lefel dda o reolaeth yn dal i fod yn amlwg. Archwiliwyd 2018
Diogelwch Gyrwyr a Cherbydau	G	M	Mae diffygion o hyd o ran cadw cofnodion
Diogelwch Dŵr (Rheoli Clefyd y Lleng Filwyr)	A	L/M	Polisi'r Brifysgol bellach yn ddiffygiol. Mae angen diwygio gweithdrefnau'r Coleg/Adran

ALLWEDD

G: Gweithdrefnau da ar waith	**L:** Perygl isel o risg
G/A: Mae angen gwella agweddau ar weithdrefnau	**L/M**: Amlygiad yn isel ond mae angen gwaith
A: Gweithdrefnau ansawdd cyfartalog (mae angen gwelliannau mawr)	**M:** Perygl canolig o risg
P: Gweithdrefnau cyfyngedig / dim gweithdrefnau clir nac addas (mae angen gwelliannau brys)	**H:** Perygl uwch o risg

***Nodyn 1**: Mae'r uchod yn ddangosyddion a gymerwyd o'r Asesiad Risg Iechyd a Diogelwch Corfforaethol (Awst) 2019,*

sy'n werthusiad ansoddol parhaus o Feysydd Perygl a Risg c.40 Uchaf y Brifysgol.

- **CRYNODEB BLYNYDDOL COLEGAU/ GWASANAETHAU O BERFFORMIAD (HUNANGLORIANNU)**

Yn hanesyddol, gofynnwyd i bob Coleg ac Adran (Gwasanaeth Proffesiynol) lenwi Holiadur Hunangloriannu blynyddol. Ailgyflwynwyd yr ymarfer hwn ar gyfer 2018/19, ar ôl ei ohirio am ddwy flynedd i allu ad-drefnu.

Mae'r Hunangloriannu'n ceisio mesur perfformiad cyfredol ac yn cynnig cyfle i Golegau a Gwasanaethau dynnu sylw at agweddau sy'n peri pryder iddynt, gan nodi lle y gallai fod angen cymorth ychwanegol. Roedd cyfradd ymateb o 90% (gyda'r ddau na ymatebodd yn adlewyrchu un Gwasanaeth Proffesiynol yn dod i ben a nifer o endidau llai yn ei le).

Mae'r canlynol yn nodi'r lefel perfformiad:

	Gofyniad / Cwestiwn	Perfformiad Cyffredinol
a	Polisi Iechyd a Diogelwch a Throsolwg o Asesiadau Risg ar waith ac wedi'u hadolygu	**DA**
b	Trefniadau Cyfathrebu / Ymgynghori	**DA**
c	Staff / Cydlynwyr Iechyd a Diogelwch wedi'u penodi gyda thasgau Iechyd a Diogelwch penodol	**DA**
d	Y Deon / Cyfarwyddwr yn cymryd rhan mewn Ymweliadau neu Archwiliadau yn y Gweithle	**GWEDDOL**
e	Trefniadau ar gyfer darparu Gwybodaeth Iechyd a Diogelwch i Staff newydd ar waith (*mae rhoi tystiolaeth systematig yn anhawster cydnabyddedig)	**DA**
f	Trefniadau ar gyfer darparu Gwybodaeth Iechyd a Diogelwch i Fyfyrwyr newydd ar waith	**DA**
g	Trefniadau Rheoli ar gyfer Tasgau Iechyd a Diogelwch parhaus:	
	- Asesiadau DSE / Diogelwch Trydanol	**DA**
	- Rhoi gwybod am ddamwain	**DA**
	- Profion Larwm Tân / Driliau Tân	**DA**
	- Hysbysiadau Teithio Tramor	**DA**
	- Gwirio trwyddedau gyrru	**GWEDDOL**

Mae hyn yn rhoi syniad o berfformiad ac yn dangos gwelliant sylweddol o gymharu â blynyddoedd blaenorol. Mae angen gwneud ymdrech o hyd i wella'r modd y rhoddir tystiolaeth am weithdrefnau a'r modd y cânt eu dogfennu.

Mewn rhai achosion, mae gan y Coleg/Gwasanaeth Proffesiynol drefniadau 'allweddol' da ar waith, ond mae gwendidau cydnabyddedig mewn rhai o'u Hysgolion neu Unedau.

Bydd cefnogaeth yn parhau i gael ei darparu i Golegau a Gwasanaethau Proffesiynol yn ystod 2019/20 i wella a symleiddio systemau iechyd a diogelwch ymhellach.

- **TREFNIADAU RHEOLI IECHYD A DIOGELWCH COLEGAU/ADRANNAU (ARCHWILIADAU)**

Ar gyfer dau is-gwmni, parhaodd y rhaglen o archwiliadau rheoli iechyd a diogelwch, gan ddefnyddio safonau a osodwyd gan Ganllawiau Arweinyddiaeth a Rheoli Iechyd a Diogelwch USHA / UCEA mewn Sefydliadau Addysg Uwch. Mae archwiliadau rheoli iechyd a diogelwch yn cynnwys adolygu dogfennau, ynghyd ag ymweliadau safle, cyfweliadau ac arolygiadau.

Yn ystod 2019/20 bydd Archwiliadau Rheoli yn ail-gychwyn ar gyfer Colegau a Gwasanaethau Proffesiynol.

Mae Adolygiadau Iechyd a Diogelwch sy'n ystyried Themâu (prif feysydd risg) yn ychwanegu at y rhaglen archwilio. Gall y rhain fod ar ffurf ymarferion bwrdd gwaith, arolygiadau neu gyfuniad o'r ddau.

- **Y GANOLFAN RHEOLAETH (ARCHWILIAD)**

DANGOSIAD PERFFORMIAD	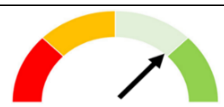

Canfuwyd bod trefniadau rheoli iechyd a diogelwch cyffredinol y Ganolfan Rheolaeth o Safon Dda (94%), a dim ond mân newidiadau oedd eu hangen i gyflawni Arfer Gorau.

I ddechrau, nodwyd nifer o gamau yn ymwneud â gweithdrefnau'r gegin; nodwyd rhai o'r rhain yn flaenorol gan Archwiliad Hylendid Bwyd a Safonau Cyngor Gwynedd. Ymatebodd y Staff Rheoli yn gadarnhaol i'r broses hon a chwblhawyd mwyafrif y camau gweithredu.

Perfformiad Rheolaeth Iechyd a Diogelwch

	Sylfaenol	Arfer Da	Arfer Gorau
CYNLLUNIO	100%	100%	67%
GWEITHREDU	100%	100%	100%
GWIRIO	Amherthnasol	80%	100%
GWEITHREDU	Amherthnasol	67%	Amherthnasol

Risgiau Thematig:
Yn yr archwiliad, yn ogystal â'r trefniadau rheoli cyffredinol, ystyriwyd detholiad o risgiau thematig hefyd. Ar gyfer y Ganolfan Rheolaeth, y rhain oedd:

Cydymffurfio â Rhwymedigaethau Statudol

Sylfaenol	Arfer Da	Arfer Gorau
100%	100%	67%

Diogelwch Bwyd a Chegin

Sylfaenol	Arfer Da	Arfer Gorau
100%	80%	25%

Digwyddiadau a Hwylusir gan y Ganolfan

Sylfaenol	Arfer Da	Arfer Gorau
100%	100%	100%

- **UNDEB (TRADING) CYF.**

DANGOSIAD PERFFORMIAD	

Roedd trefniadau Undeb Trading ar gyfer rheoli iechyd a diogelwch o safon dda, ac fe gafodd sgôr gyffredinol o 84% am "Arfer Gorau".

Dilynodd yr archwiliad fformat ychydig yn wahanol. Er y cynhaliwyd adolygiad o drefniadau rheoli iechyd a diogelwch cyffredinol, fel mewn archwiliadau eraill, aseswyd y trefniadau i reoli tasgau gweithredol craidd o ddydd i ddydd hefyd yn lle tri maes 'thematig' penodol.

Canfu'r archwiliad, er bod trefniadau rheoli iechyd a diogelwch ar waith ar draws y rhan fwyaf o feysydd, bod angen ffurfioli rhai a gwella cofnodion, er mwyn gallu rhoi gwell tystiolaeth o dasgau sydd wedi'u cwblhau. Roedd hyn yn cynnwys asesiad risg gweithredol yr oedd yn rhaid ei ddatblygu yn ystod y broses archwilio.

Dylid nodi bod y Rheolwr Gweithrediadau yn dibynnu'n fawr ar apwyntiadau tymhorol a rhan-amser, ac mae'r parhad cyfyngedig hwn yn ei gwneud hi'n anodd dirprwyo tasgau, sy'n aml yn arwain at y Rheolwr Gweithrediadau yn ceisio rheoli trefniadau iechyd a diogelwch yn unig.

Perfformiad Rheolaeth Iechyd a Diogelwch

	Sylfaenol	Arfer Da	Arfer Gorau
CYNLLUNIO	100%	100%	50%
GWEITHREDU	100%	100%	100%
GWIRIO	Amherthnasol	60%	50%
GWEITHREDU	Amherthnasol	33%	Amherthnasol

Tasgau Gweithredol o ddydd i ddydd:
Aseswyd y trefniadau i reoli tasgau sy'n gysylltiedig â thasgau gweithredol craidd fel rhan o'r Archwiliad, er enghraifft y rhai sy'n ofynnol i reoli diogelwch tân, cymorth cyntaf a diogelwch bwyd. Gan na ellid gwahanu'r rhain ar draws y tair lefel perfformiad, cytunwyd i roi llwyddo/methu sylfaenol. Roedd hyn yn dangos cyfradd llwyddo o **72%**.

- **DILYNIANT: Archwiliadau'r Adrannau 2017/18**

Aeth Iechyd a Diogelwch ati yn sgil archwiliadau 2017/18 i gadarnhau bod y camau gweithredu a nodwyd yn ystod y broses archwilio wedi cael sylw / wedi eu hunioni. Y meysydd y mae hyn yn berthnasol iddynt oedd:

- Neuaddau Preswyl
- Y Ganolfan Addysg Ryngwladol
- Undeb y Myfyrwyr

Ni ddarganfuwyd unrhyw bryderon nodedig yn ystod y camau dilynol hyn, a chanmolir pob un am eu hymrwymiad parhaus i iechyd a diogelwch.

- **HYSBYSIADAU STATUDOL (DEUNYDD)**

Mae llawer o sylweddau, cyfryngau, cynhyrchion a deunyddiau a ddefnyddir yn y gwyddorau yn destun rheolaeth ddeddfwriaethol lem ac, mewn rhai achosion, mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i Swyddogion y Brifysgol ac Awdurdodau Statudol. Mae

rheolaethau deddfwriaethol Gwrthderfysgaeth, Arfau Cemegol a Rhagsylweddion Cyffuriau yn effeithio ar lawer o'r deunyddiau a restrir.

Datblygwyd y Gronfa Ddata Hysbysiadau Statudol i alluogi Colegau / Ysgolion / Gwasanaethau Proffesiynol i gadarnhau gofynion cyn prynu a / neu greu sylweddau o'r fath er mwyn cael y caniatâd perthnasol. Nodir bod defnydd y Brifysgol o ddeunyddiau 'cyfyngedig iawn' wedi lleihau dros y blynyddoedd diwethaf.

Yn 2018/19 cynhaliwyd dadansoddiad bwlch o'r gronfa ddata yn erbyn deddfwriaeth berthnasol a'u hatodlenni atodedig, a chadarnhawyd priodoldeb atodlenni'r Brifysgol. Gwneir adolygiad ac asesiad o gydymffurfiad â hysbysu, trwyddedu, lefelau stoc a rheolaethau deunyddiau yn yr atodlenni yn 2019/2020.

- **ADOLYGIAD O BERYGLON BIOLEGOL**

DANGOSIAD PERFFORMIAD

Cynhaliwyd arolygiad blynyddol o'r cyfleusterau HG2[3] fis Rhagfyr 2018.

Roedd cadw trefn yn broblem mewn rhai meysydd, ond gellid priodoli hyn i samplau ac offer yn cael eu gadael gan Academyddion a oedd yn gadael. Mae trefniadau bellach ar waith i 'blismona' yr agwedd hon yn well.

- **ADOLYGIAD RADON**

DANGOSIAD PERFFORMIAD

Yn 2018/19 cynhaliwyd adolygiad o'r holl ganlyniadau radon blaenorol i nodi adeiladau a allai, o ganlyniad i'r Rheoliadau Ymbelydredd ïoneiddio diwygiedig (IRR17) fod yn uwch na'r lefel radon gweithredu yn y gweithle (300 Bq m^{-3} [ar gyfartaledd dros flwyddyn]).

Nodir bod gofynion ar gyfer monitro radon yn newid yn rheolaidd ac o'r herwydd byddant yn cael eu hail-werthuso fel mater o drefn i sicrhau bod y Brifysgol yn parhau i gydymffurfio ac yn dilyn arfer gorau.

Canfuwyd bod yr holl fesuriadau a wnaed yn 2018/19 yn is na lefelau gweithredu radon. Bydd lefelau radon yn yr adeiladau (perthnasol) sy'n weddill yn cael eu mesur yn 2019/20.

- **DARPARWR YSWIRIANT TEITHIO TRAMOR**

Cynhaliwyd adolygiad o'r cyngor teithio tramor a chefnogaeth frys gritigol, a ddarperir fel rhan o yswiriant teithio'r Brifysgol. Roedd hyn yn dilyn UMAL (yswirwyr y Brifysgol), yn penodi darparwyr amgen ar gyfer gwasanaethau meddygol a diogelwch / ymgynghorol dramor.

Mae'r gwasanaeth ymgynghorol yn y wlad cyn teithio yn hanfodol i alluogi teithio a gweithio'n ddiogel a llwyddiannus dramor. Mae hyn yn arbennig o wir am ymchwil yn y 'maes' ac ar gyfer teithio a gwaith i ranbarthau a allai fod yn broblemus yn y byd. Cadarnheir bod gan Staff a Myfyrwyr Prifysgol Bangor bellach fynediad at wybodaeth deithio dramor gyfoes a manwl.

Atgoffir staff a myfyrwyr yn rheolaidd i asesu gwybodaeth am iechyd a diogelwch teithio dramor, ac i lenwi'r Ffurflen Yswiriant Teithio ac Asesu Risg ar-lein. Mae anawsterau'n parhau gyda phlismona'r agwedd hon ar deithio dramor gan nad oes cysylltiad gweithdrefnol na systematig o hyd rhwng Prynu Teithio Tramor, ac yna sicrhau Yswiriant Teithio Busnes y Brifysgol (ac asesiad risg teithio dramor). Mae hwn yn bwynt gweithredu heb ei gyflawni ar ôl Archwiliad Mewnol yn y gorffennol, ac mae'n ymwneud â systemau ariannol a chaffael a'r gallu i brynu teithio dramor gan sawl asiantaeth.

Mae teithio i fannau 'rhestredig' FCO (Swyddfa Dramor a Chymanwlad) yn parhau i fod dan reolaeth dda, ac mae angen cymeradwyaeth uwch Swyddog Prifysgol, lle bo hynny'n briodol.

3. Y CAMAU GORFODI A'R YMWELIADAU AROLYGU STATUDOL

Ni chymerwyd unrhyw gamau gorfodi yn erbyn y Brifysgol yn 2018/19. Ni chychwynnwyd unrhyw ymchwiliadau chwaith.

[3] "Grŵp Peryglon" Biolegol lefel 2

- Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE)

Ni chafwyd unrhyw ymweliadau ffurfiol na gohebiaeth gorfodi / cwyno gyda'r HSE yn ystod y flwyddyn. Nid oedd Ffi am Ymyriadau na Hysbysiadau.

- Gwasanaeth Tân ac Achub

Cafwyd nifer o arolygiadau statudol gan Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, gan ganolbwyntio'n bennaf ar adeiladau Gwyddonol a Phreswyl.

Gwnaed nifer o argymhellion yn ystod yr ymweliadau hyn, ac nid oedd yr un ohonynt yn arwyddocaol nac yn fater brys.

Hwylusir yr ymweliadau hyn gan y Gwasanaeth Eiddo a Champws, gyda Deiliaid Adeiladu lleol yn cymryd rhan ac yn darparu gwybodaeth am weithgarwch a deiliadaeth.

- Cyfoeth Naturiol Cymru a Gwrthderfysgaeth Cymru

Archwiliodd arolygwr Cyfoeth Naturiol Cymru a Gwrthderfysgaeth Cymru cyfleusterau perthnasol fis Rhagfyr 2018 i gadarnhau bod y Brifysgol yn cydymffurfio â deddfwriaeth sy'n ymwneud â defnyddio a storio deunyddiau ymbelydrol, eu diogelwch, a chael gwared arnynt. Cadarnhaodd yr arolygiad bod trefniadau da ar waith.

4. HYFFORDDIANT YM MAES IECHYD A DIOGELWCH

Cymerodd bron i 300 aelod staff ran mewn cyrsiau a sesiynau iechyd a diogelwch a ddarperir yn ganolog. Crynhoir y rhain yn y tabl nesaf.

Mewn sawl achos, ategir cyrsiau a hwylusir yn ganolog gan gyrsiau lleol ac allanol. Yn anffodus, **nid** yw'r rhain yn cael eu cofnodi ar y gronfa ddata hyfforddiant ganolog, ac felly nid oes dadansoddiad o berfformiad ar gael.

- **CYRSIAU HYFFORDDI IECHYD A DIOGELWCH CYFFREDINOL**

Yn 2018/19, darparwyd neu hwyluswyd y cyrsiau canlynol gan Iechyd a Diogelwch, Llywodraethu a Chydymffurfio (Gwasanaethau Corfforaethol):

Blwyddyn	Nifer y cyrsiau/ Sesiynau	Y Staff/Myfyrwyr a fu'n cymryd rhan
2018/19	45	291
2017/18	39	166
2016/17	67	299
2015/16	56	309[4]
2014	100	579
2013	85	583
2012	106	719

Roedd yr hyfforddiant a roddwyd i'r staff yn cynnwys:

- Hyfforddiant Cymorth Cyntaf
- IOSH Rheoli'n Ddiogel (hyfforddiant 4 diwrnod i Gydlynwyr Iechyd a Diogelwch, Swyddogion ac i Reolwyr ac Arweinwyr Cyrsiau)
- Sesiynau Cynefino Cyffredinol ar Iechyd a Diogelwch
- Marsial Tân ac Ymchwiliad Tân
- Asesydd Sgriniau Arddangos
- Gadael Adeilad yn Ddiogel (anabledd)
- Mynediad Labordy

- **SESIYNAU CYNEFINO CYFFREDINOL I AELODAU O'R STAFF**

DANGOSIAD PERFFORMIAD	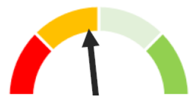

Mae Sesiynau Cynefino Cyffredinol y Staff yn ddangosydd perfformiad allweddol o ran Iechyd a Diogelwch Sefydliadol.

Targed: Methwyd targed 2018/19 o 21%. Felly bydd y targed ar gyfer 2019/2020 a 2020/2021 yn aros ar 90%.

Ar hyn o bryd, gwahoddir mwyafrif yr aelodau newydd o'r staff i ddod i'r Diwrnod Cynefino canolog i'r staff, lle cânt wybodaeth iechyd a diogelwch sefydliadol. Mae'r gyfradd bresenoldeb yn y digwyddiad hwn o'i gymharu â chyfradd penodi Staff newydd (fel sy'n berthnasol) yn sail i'r DPA (targed).

[4] Yn 2015/16 trosglwyddwyd Hyfforddiant Asesu Sgriniau Arddangos (DSE)/Defnyddwyr Cyfrifiaduron ar-lein ac nid yw bellach yn cael ei gynnig fel cwrs hyfforddi wyneb yn wyneb e.e. roedd 137 o gyfranogwyr yn yr Hyfforddiant Defnyddwyr DSE yn 2014

90% oedd y targed ar gyfer 2018/19		
DANGOSYDD PERFFORMIAD	**STATWS/ GWERTH**	**NODIADAU**
Canran y staff newydd a aeth i sesiwn gynefino iechyd a diogelwch ganolog y brifysgol (wedi gwahodd).[5]	**69%** **(21% islaw'r targed)**	**+6% ar berfformiad 17/18**

***Sylwch**: Ni chaiff sesiynau cynefino iechyd a diogelwch mewnol (ar lefel Ysgol/Gwasanaethau/Grŵp Ymchwil) eu cofnodi'n ganolog ac felly ni chânt eu defnyddio ar hyn o bryd fel Dangosydd Perfformiad Allweddol sefydliadol.*

- **HYFFORDDIANT I DDEFNYDDWYR CYFRIFIADURON**

DANGOSIAD PERFFORMIAD

Mae hyfforddiant i ddefnyddwyr cyfrifiaduron (DSE) yn Ddangosydd Perfformiad Allweddol sefydliadol. Mae hyfforddiant o'r fath yn ofynnol dan y Rheoliadau Offer Sgrin Arddangos.

Targed: Cyflawnwyd targed 2018/19 o 80%.

80% oedd y targed ar gyfer 2018/19		
DANGOSYDD PERFFORMIAD	**STATWS/ GWERTH**	**NODIADAU**
Canran Defnyddwyr Cyfrifiaduron (sgriniau arddangos) sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant ar-lein a'r hunan-asesiad	**81%** 1% yn uwch na tharged 2018/19	**Cynnydd o 24% ar berfformiad 17/18** --- Targed 2019/20 yw 85%

Yn ystod 2018/19, bu i **495** aelod staff gwblhau'r hyfforddiant ar-lein i ddefnyddwyr cyfrifiadur (gan ddod â'r cyfanswm i 81% o'r defnyddwyr cyfrifiadur a amcangyfrifir sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant). Mae'r ffigwr hwn yn gynnydd o 24.6% ar y cyfanswm o 65% y llynedd.

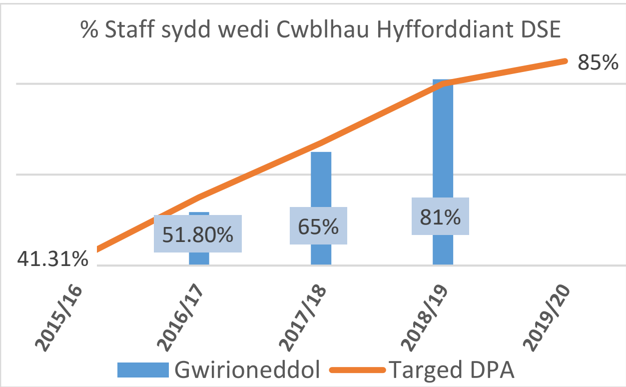

Mae'r tabl isod yn dangos y % o 'ddefnyddwyr cyfrifiaduron' a gwblhaodd yr hunan-asesiadau (cydymffurfio) ym mhob Coleg, Ysgol a Gwasanaeth Proffesiynol.

Coleg y Celfyddydau, Dyniaethau a Busnes	**76%**
Staff CyCDB	100%
Ysgol Busnes Bangor	85%
Hanes, Athroniaeth a Gwyddorau Cymdeithas	57%
Ieithoedd, Llenyddiaethau ac Ieithyddiaeth	80%
Y Gyfraith	100%
Cerddoriaeth a'r Cyfryngau	76%
Cymraeg	67%
Coleg Gwyddorau Dynol	**72%**
Staff Coleg Gwyddorau Dynol	95%
Addysg a Datblygiad Dynol	45%
Gwyddorau Iechyd	70%
Gwyddorau Meddygol	95%
Seicoleg	67%
Gwyddorau Chwaraeon, Iechyd ac Ymarfer	90%
Coleg Gwyddorau'r Amgylchedd a Pheirianneg	**75%**
Staff CGAP	91%
BioGyfansoddion	91%
Cyfrifiadureg a Pheirianneg Electronig	61%
Gwyddorau Naturiol	78%
Gwyddorau Eigion	63%
Gwasanaethau Proffesiynol	**90%**
Canolfan Bedwyr	91%
Gwasanaethau Masnachol	100%
Gwasanaethau Corfforaethol	94%
Gwasanaethau Cyllid ac Ymchwil	81%
Gwasanaethau TG	100%
Gwasanaeth Llyfrgell ac Archifau	94%
Marchnata, Recriwtio a Chyfathrebu	98%
Canolfan Cymraeg i Oedolion Gogledd Cymru	70%
Celfyddydau Pontio	100%
Gwasanaethau Eiddo a Champws	52%
Gwasanaethau Myfyrwyr	100%
Undeb y Myfyrwyr	90%

Mae Hyfforddiant Aseswyr OSA bellach wedi'i gwblhau ar gyfer yr holl Wasanaethau Proffesiynol ac Ysgolion newydd.

[5] Nid yw'r ffigur hwn yn cynnwys rhai grwpiau o staff llaw a chontractau tymor byr

- **CYMHWYSEDD**

Mae 'safonau hyfforddiant cymhwysedd' a argymhellir wedi'u sefydlu ar gyfer pob haen o uwch reolwyr ac ar gyfer eu prif Gydlynwyr, Swyddogion a Chynghorwyr Iechyd a Diogelwch. Mae'r canlynol yn dangos lefel perfformiad 2018/19 ar gyfer pob un:

SWYDDOGAETH	AELOD / DEON / CYFARWYDDWR	CYDLYNYDD/ SWYDDOG IECHYD A DIOGELWCH
PWYLLGOR GWEITHREDU (nad ydynt hefyd yn Ddeon/Cyfarwyddwr)	**33%**	**66%**
COLEGAU	**33%**	**100%**
GWASANAETHAU PROFFESIYNOL*	**45.43%**	**91%**

**Gwasanaethau Proffesiynol fel ar ddechrau 2018/19.*

5. DAMWEINIAU A DIGWYDDIADAU

DANGOSIAD PERFFORMIAD	

Rhaid i bob Coleg, Ysgol a Gwasanaeth Proffesiynol sefydlu trefniadau lleol i dderbyn a chofnodi Ffurflenni Damweiniau a Digwyddiadau sy'n gysylltiedig â'u gweithgareddau. Fel rhan o'r broses hon, rhaid iddynt hefyd ymchwilio i ddigwyddiadau a chymryd camau pellach yn ôl yr angen; mewn achosion sy'n fwy difrifol, bydd staff Iechyd a Diogelwch canolog yn arwain unrhyw ymchwiliad.

Yn ystod 2018/19 cafwyd 230 o adroddiadau ar ddigwyddiadau, ychydig yn uwch na 2017/18 *(228)*. Roedd 82 o'r adroddiadau hyn yn ymwneud ag 'anaf' i rywun (heb fod yn chwaraeon), roedd 128 yn ymwneud â damwain a fu bron â digwydd, sefyllfa beryglus neu arferion anniogel, tra oedd yr 20 arall yn adroddiadau am ddigwyddiadau meddygol (megis llewygu, salwch a chonfylsiynau).

Digwyddodd yr 82 anaf ar y safle a/neu yn ystod gweithgareddau dan arweiniad y brifysgol, i fyfyrwyr, staff, contractwyr ac ymwelwyr.

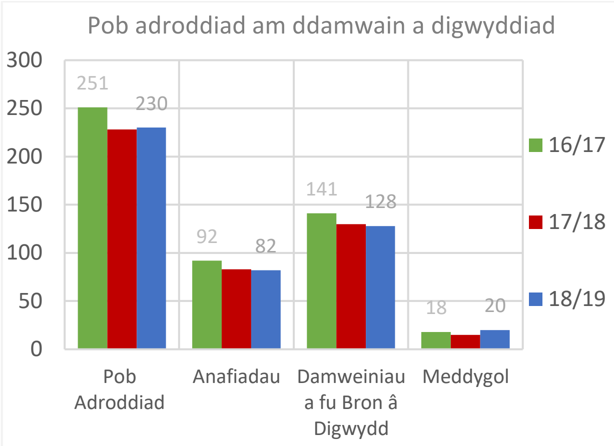

- **ANAFIADAU-DAMWEINIAU I STAFF A MYFYRWYR**

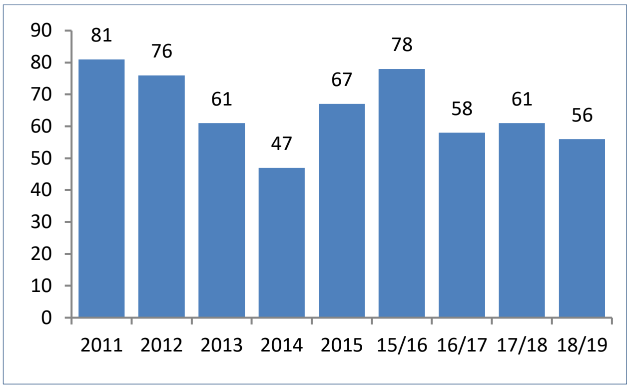

Yn 2018/19, nifer damweiniau i staff a myfyrwyr a achosodd anaf o ganlyniad i'w gwaith neu eu hastudiaethau yn y brifysgol, ac y rhoddwyd gwybod amdanynt, oedd **56** (*61 yn 2017/18*). O'r cyfanswm hwn, roedd 43 *(46 yn 17/18)* yn ddamweiniau'n ymwneud â staff a 13 (*15 yn 17/18*) yn ymwneud â myfyrwyr.

*Yn ychwanegol at adroddiadau anafiadau-damweiniau i staff/myfyrwyr, cafwyd **26** yn rhagor (17 yn 17/18) o adroddiadau am ddamweiniau a achosodd anafiadau i ymwelwyr a chontractwyr. Mân anafiadau oedd y rhain i gyd.*

- **ANAFIADAU MAWR**

Cafwyd un "anaf mawr" (yn ôl y diffiniad) yn ystod y flwyddyn, lle torrodd aelod staff arddwrn o ganlyniad i syrthio.

- **CYFRADD DAMWEINIAU ANAFIADAU (fesul 1000 mewn Risg)**

Staff

Y gymhareb damweiniau a achosodd anaf i staff yn 2018/19 oedd **21** o ddamweiniau i bob 1,000 o aelodau

staff[6], gostyngiad bychan o'r **22** i bob 1,000 a adroddwyd yn 2017/18. Y Gyfradd Genedlaethol yn 18/19 oedd **21.05**/ 1000.

Damweiniau a achosodd anafiadau
yn y Sector a Phrifysgol Bangor ar gyfartaledd i bob 1000 o **STAFF** (2010 – 2018/19)

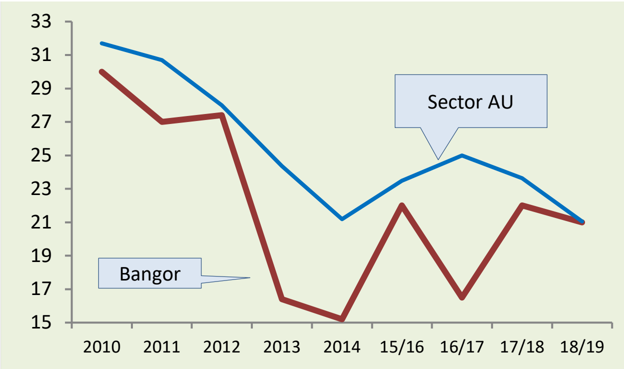

11	12	13	14	15	15/16	16/17	17/18	18/19
27	27.4	16.4	15.2	21.3	22.4	16.5	22	21

Myfyrwyr

Yn 2018/19, bu **13** *(15 yn 17/18)* o ddamweiniau a achosodd anafiadau i fyfyrwyr o ganlyniad uniongyrchol i'w hastudiaethau yn y brifysgol. Roedd hyn yn gymhareb o **1.3** damwain fesul pob 1,000 o fyfyrwyr[7], sef gostyngiad ar y 1.5 a fu yn 17/18. Y Gyfradd Genedlaethol yn 18/19 oedd 2.9/1000.

Damweiniau a achosodd anafiadau yn y Sector a Phrifysgol Bangor ar gyfartaledd i bob 1000 o **FYFYRWYR** (2010 – 2018/19)

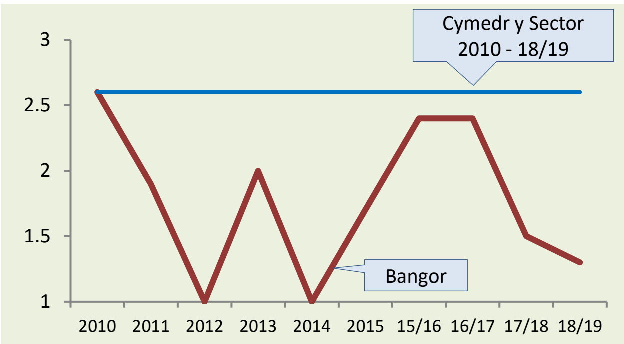

10	11	12	13	14	15	15/16	16/17	17/18	18/19
2.6	1.9	1	2	1	1.7	2.4	2.4	1.5	1.3

- **DAMWEINIAU ANGEN ADRODD ARNYNT (RIDDOR)**

Yn ystod 2018/19 bu **7** o ddamweiniau a digwyddiadau yr oedd rhaid adrodd amdanynt i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE).

Roedd **pum** 'RIDDOR' yn ymwneud â **staff**, gyda **4** oherwydd eu bod yn absennol o'r gwaith am dros 7 niwrnod o ganlyniad i'w hanaf, a dioddefodd **1** arddwrn wedi torri (anaf mawr) o ganlyniad i godwm yn y gwaith.

Roedd y **2** adroddiad arall yn ymwneud ag **aelodau o'r cyhoedd** yn mynd i'r ysbyty o ganlyniad i'w hanaf (*llithrodd perfformiwr yn Pontio ar lawr gwlyb gan dorri braich),* a myfyriwr a agorodd ei figwrn a bu'n rhaid ei 'ludo' yn yr ysbyty.

Cyfradd digwyddiadau RIDDOR i staff AU yn 2018/19 oedd **1.21/1000** *(CALl wedi'i addasu)*. Cyfradd Prifysgol Bangor yn 2018/19 oedd **2.4/1000**; roedd yn 0/1000 yn 17/18. Cyfradd digwyddiadau RIDDOR i fyfyrwyr yn genedlaethol oedd **0.055/1000** yn 2018/19. Cyfradd ddiweddaraf y brifysgol yn 2018/19 oedd **0.1 / 1000** *(0.3 yn 17/18)*.

Yn hanesyddol mae cyfraddau RIDDOR y brifysgol yn amrywio'n fawr fel y gwelir isod:

Blwyddyn	Staff	Myfyriwr	Ymwelwyr	Cyfanswm
2018/19	5	1	1	**7**
2017/18	0	3	0	**3**
2016/17	1	1	0	**2**
2015/16	4	1	0	**5**
2014	7	1	0	**8**
2013	3	1	1	**5**
2012	0	2	0	**2**
2011	3	0	0	**3**
2010	3	3	1	**7**
2009	10	0	2	**12**
2008	5	1	1	**7**
2007	3	2	0	**5**
2006	3	6	0	**9**

Roedd un adroddiad RIDDOR arall, heb ei gynnwys uchod, ar gyfer y Ganolfan Rheoli a Datblygu, is-gwmni sy'n eiddo llwyr i'r brifysgol.

Ni chafwyd **unrhyw** Afiechydon Galwedigaethol na Digwyddiadau Peryglus Adroddadwy yn 2018/19.

- **ACHOSION DAMWEINIAU (pob damwain)**

Roedd mwyafrif y **56** damwain a arweiniodd at anaf yn ymwneud â naill ai digwyddiad codi a chario (24 = 43%), rhywun yn cael ei daro gan rywbeth a oedd yn symud/syrthio (5 = 9%); rhywun yn taro rhywbeth

[6] Ar sail cyfrif o 2,044 o aelodau staff yn ystod y flwyddyn

[7] Wedi ei seilio ar 10,123 o fyfyrwyr yn ystod y flwyddyn

sefydlog (3 = 5%) neu lithro, baglu neu syrthio (18 = 32%); 6 arall.

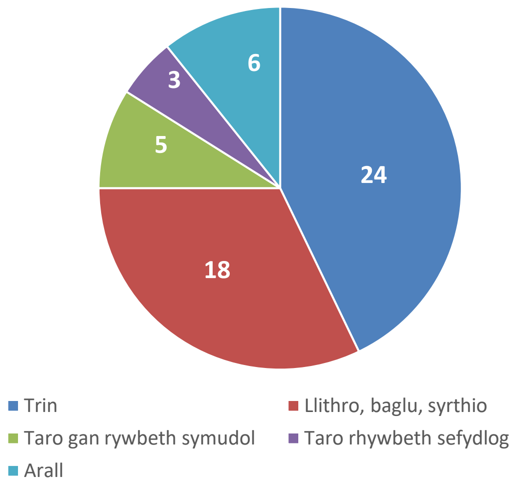

- **DAMWEINIAU/DIGWYDDIADAU A ACHOSODD I STAFF GOLLI AMSER O'R GWAITH**

Rhoddwyd gwybod am gyfanswm o **8** digwyddiad a achosodd i staff golli amser yn 2018/19, gan arwain at golli **126** diwrnod gwaith.

Cyfradd achosion colli amser y brifysgol yw **4** i bob 1000 o weithwyr (nifer y bobl), cynnydd ar **0.5**/1000 yn 17/18. Roedd pump o'r digwyddiadau hyn yn gysylltiedig â llithro a baglu yn y gwaith a thri o ganlyniad i weithgareddau codi a symud pethau.

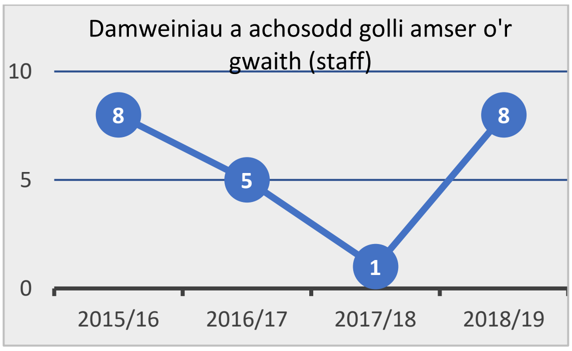

- **DIGWYDDIADAU'N YMWNEUD Â CHWARAEON**

Yn ogystal â'r adroddiadau am 148 o ddigwyddiadau na achosodd anafiadau, derbyniwyd **97** adroddiad am ddigwyddiadau a oedd yn ymwneud â chwaraeon (gweithgareddau anacademaidd), yn bennaf am anafiadau sy'n digwydd yn anochel wrth chwarae rhai chwaraeon.

- **DIGWYDDIADAU DRAMOR A THEITHIO DRAMOR**

Yn ystod 2018/19 bu **1,545** o deithiau tramor yn ymwneud â'r brifysgol gan staff/myfyrwyr a gofnodwyd ar y gronfa ddata yswiriant ganolog. Mae hyn yn <u>ostyngiad</u> o 14% ar y 1,797 o 'deithiau' tramor a gofnodwyd yn 17/18.

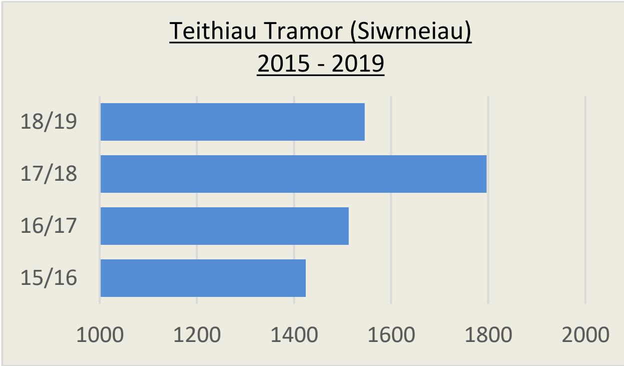

Gwnaed 10 o 'hawliadau yswiriant' am deithiau tramor yn ystod y flwyddyn.

- Roedd 4 yn ymwneud â chanslo cyn teithio (gan gynnwys afiechyd yn atal teithio)
- Derbyniwyd 6 hawliad am faterion meddygol tra dramor (2 anaf, 4 salwch)
- Roedd y ddau anaf i fyfyrwyr, un yn ymwneud â thriniaeth ddeintyddol yn dilyn cwymp oddi ar feic a'r ail am fân driniaeth yn dilyn syrthio wrth redeg.

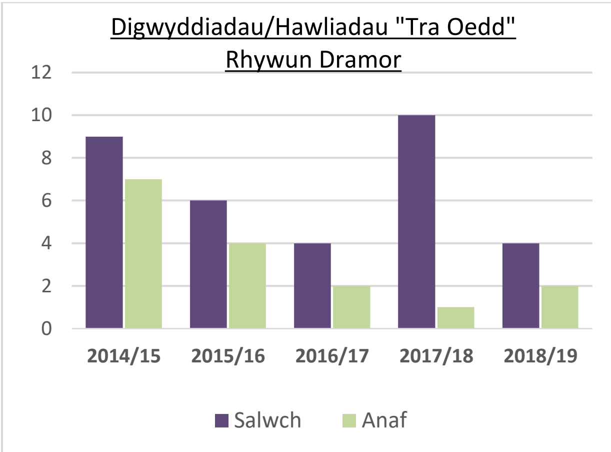

- **DAMWEINIAU A DIGWYDDIADAU YN YMWNEUD Â CHERBYDAU**

<u>Cerbydau Llogi</u>

Nid yw cyfraddau digwyddiadau yn ôl milltiroedd a deithiwyd, neu ddyddiau llogi, ar gyfer cerbydau llogi am 2018/19 ar gael.

Rhagwelir y bydd data ar gael ar gyfer 2019/20. Mae'r diffyg gwybodaeth hwn yn ganlyniad i newidiadau yn y modd y mae'r prif gwmni llogi cerbydau yn cofnodi ac yn rhoi gwybod am filltiredd.

Cerbydau'r Brifysgol

Nid oes gan y brifysgol gofnod canolog o filltiroedd a deithiwyd gan ei cherbydau ei hun ac, o ganlyniad, ni ddarperir unrhyw ddata am berfformiad nac am ddamweiniau/digwyddiadau.

Fflyd Lwyd (Cerbydau staff a ddefnyddir ar fusnes)

Nid oes unrhyw ddata ar gael ar filltiroedd a deithiodd staff ar fusnes y brifysgol yn ystod y flwyddyn.

Damweiniau a digwyddiadau yn ymwneud â cherbydau

Yn 2018/19, roedd **5** hawliad am ddamweiniau'n ymwneud â cherbydau; roedd 4 o'r rhain yn ymwneud â mân ddigwyddiadau'n gysylltiedig â defnyddio cerbydau'r brifysgol (e.e. taro bolard) ac un yn ymwneud â fandaliaeth i gerbyd llogi tra ar fusnes cysylltiedig â'r brifysgol.

Ni chafwyd gwybod am **unrhyw** anafiadau'n ymwneud â cherbydau.

Cerbydau Undeb y Myfyrwyr

Mae Undeb y Myfyrwyr (UyM) yn endid cyfreithiol ar wahân. Mae ganddo yswirwyr gwahanol ac felly mae'n cadw ei ddata ei hun ar wahân. Mae UyM yn 'berchen' ar 7 cerbyd; 4 bws mini, 2 MPV ac un fan.

Ni roddwyd gwybod am **unrhyw** anafiadau o ganlyniad i ddamweiniau ffordd. Cafwyd un hawliad yswiriant pan glipiodd bws mini bostyn giât.

Cyfanswm y pellter a deithiodd cerbydau UyM yn 2018/19 oedd **55,145** o filltiroedd, cynnydd o 15% ar 2016/17 (47,923).

- **MONITRO SAFLEOEDD (ADEILADU A CHYNNAL A CHADW)**

DANGOSIAD PERFFORMIAD	

Gostyngodd nifer yr arolygiadau iechyd a diogelwch mewnol ar waith adeiladu/ cynnal a chadw i **189** yn 2018/19, o'i gymharu â **258** y flwyddyn flaenorol.

Dangosodd canfyddiadau'r arolygiadau hynny welliant amlwg yn y safonau gweithredu a welwyd ar y safle.

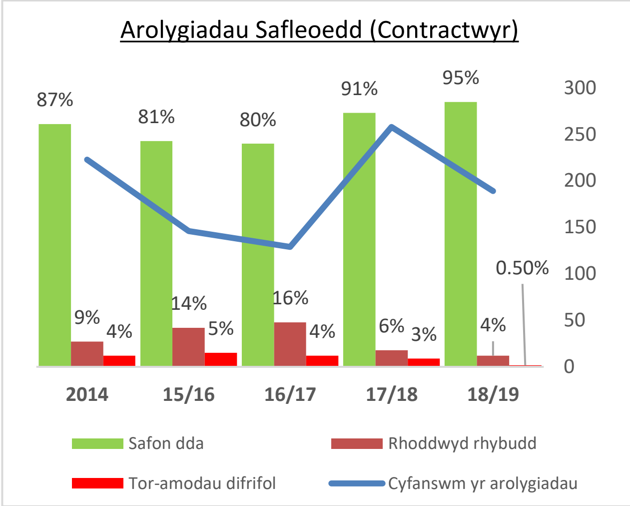

O'r 189 o arolygiadau, roedd 65% ar arferion gweithio contractwyr, 15% ar staff cynnal a chadw'r brifysgol, 14% ar staff tiroedd ac roedd y 6% arall yn cyfeirio at weithrediad cyfleusterau.

Rhoddwyd 8 'rhybudd' (4%) ac roedd pob un yn ymwneud â chontractwyr. Roedd yr 1 achos difrifol yn ymwneud â chontractwr yn gweithio mewn mannau uchel heb reolaethau priodol.

6. ABSENOLDEB SALWCH YMYSG STAFF

DANGOSYDD PERFFORMIAD (*dyddiau/CALI*)	

Mae'r gyfradd absenoldeb salwch drwodd a thro yn parhau i fod yn is na chyfartaledd cenedlaethol y sector, gan symud yn araf i fyny.

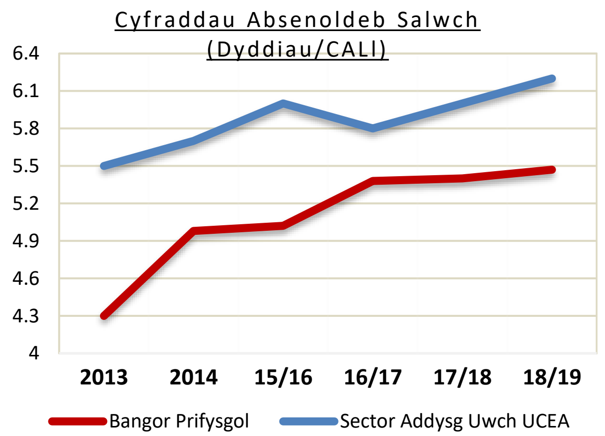

Yn 2018/19, collwyd 8,712 o ddyddiau gwaith o ganlyniad i absenoldeb salwch y rhoddwyd gwybod amdano. Mae hyn yn gyfystyr â chyfradd absenoldeb salwch ymysg y staff o oddeutu **5.47** diwrnod am bob

gweithiwr cyfwerth amser-llawn[8] (5.40 diwrnod yn 2017/18).

Y cyfartaledd yn y sector yn genedlaethol yn 2018/19 oedd 6.2 diwrnod. Adroddodd y CIPD mai lefel absenoldeb gweithwyr ar gyfartaledd (Ebrill 2019) oedd 5.9 diwrnod y gweithiwr y flwyddyn, neu golli 2.6% o amser gwaith; sef yr isaf a gofnodwyd erioed gan yr Arolwg CIPD. Cofnododd cymharydd lleol, Cyngor Gwynedd, 8.72 o ddyddiau yn 2017/18 (Ebrill-Mawrth).

Mae Cyfradd Absenoldeb Salwch Prifysgol Bangor yn 2018/19, sef **5.47 diwrnod**, yn cyfateb i golli **2.51%** o amser gwaith[9] oherwydd absenoldeb salwch. Y gyfradd yn 2017/18 oedd **2.48%**.

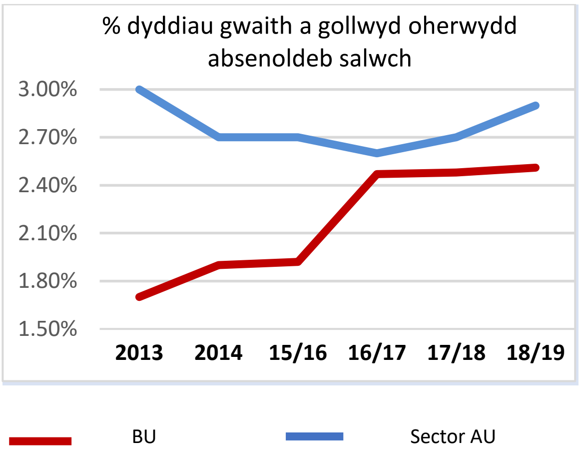

Yn 2018/19 cadarnhawyd 80.21% (6,988 o ddyddiau gwaith, addaswyd ar gyfer CALl) o holl absenoldebau salwch gan dystysgrif meddyg, ac roedd y gweddill, sef 19.79% (1,724 o ddyddiau gwaith, addaswyd ar gyfer FTE), yn rhai hunan-ardystio.

Roedd absenoldebau tymor hir, mwy nag 20 diwrnod, yn gyfrifol am **64%** (5,573 diwrnod gwaith o absenoldeb, wedi ei addasu ar gyfer CALl) o'r holl ddyddiau o absenoldeb y rhoddwyd gwybod amdanynt yn 2018/19, gan ddangos cynnydd o 1.6% ar gyfanswm 2017/18.

Canran absenoldeb oherwydd salwch hirdymor					
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Bangor	63%*	61.9%	65.6%	63%	64%
Sector	49.6%	52.4%	53.3%	52.2%	54.6%

** Tan 2015/16 defnyddiodd Prifysgol Bangor flynyddoedd calendr, felly 2014/15 = 2014.*

- **% STAFF A RODDODD WYBOD AM ABSENOLDEB SALWCH**

Bu gostyngiad yn nifer y staff a roddodd wybod am absenoldeb salwch yn 2018/19.

Rhoddodd **591 aelod staff** wybod am absenoldeb salwch yn ystod y flwyddyn, mae hyn yn cyfateb i oddeutu **28.91%** o staff.

Yn 2017/18 y gyfradd oedd **29.97%** a **30.8%** yn 2016/17.

- **TABL ABSENOLDEB SALWCH MEINCNOD (UCEA)**

Mae'r adran hon, a gymerwyd o adroddiad meincnod UCEA **2017/18**, yn darparu gwybodaeth ar sut mae Prifysgol Bangor yn cymharu â'r sector cyfan ac ag is-set prifysgolion sy'n rhannu'r un nodweddion (**Cyn-92**) a maint (**bach**). Mae UCEA yn diffinio sefydliad fel un "bach" os oes ganddo lai na 2000 o weithwyr. Mae 13 sefydliad yn yr un 'is-set' â Phrifysgol Bangor.

Sylwer fod yr Adroddiad UCEA **flwyddyn ar ôl** ac felly mae data Prifysgol Bangor ar gyfer **2017/18**.

ADRODDIAD UCEA 2017/18		Holl sefydliadau AU (101)		Sefydliadau AU bach Cyn-92 (13)	
Mesur (CALl)	Bangor (PB)	Meincnod	Safle PB	Meincnod	Safle PB
Cyfartaledd dyddiau gwaith a gollwyd (dyddiau)	5.4	6.0	33	5.5	10
% dyddiau gwaith a gollwyd	2.5%	2.7%	34	2.5%	10
Dyddiau gwaith tymor byr a chanolig a gollwyd (dyddiau)	2.0	2.9	10	2.7	3
% absenoldeb salwch hir dymor	63.0%	52.2%	91	50.5%	13

Mae'r canlynol yn grynodeb achos absenoldeb salwch ar gyfer **2017/18**, fel y darparwyd gan adroddiad meincnod UCEA.

[8] Seiliedig ar 1591.5 FTE ar gyfartaledd yn 2018/19

[9] Yn seiliedig ar flwyddyn waith o 260.715 diwrnod gwaith ar gyfartaledd

Pob Absenoldeb Salwch (tymor byr, canolig a hir)			
Categori Absenoldeb	**PB**	Pawb (101)	Sefydliad AU bach Cyn-92
RESP - Asthma a phroblemau eraill ar y frest/anadlol gan gynnwys niwmonia, broncitis, pliwrisi	3.9%	4.1%	4.0%
CNCR - Canserau a thiwmorau (Tiwmorau anfalaen a malaen, canserau)	3.4%	3.6%	2.7%
COLD - Annwyd, peswch, ffliw	8.6%	12.9%	12.2%
DEGP - Diabetes a phroblemau endocrin/chwarennol eraill (e.e. diabetes, thyroid, metabolig)	0.2%	0.3%	0.5%
ENTD - Problemau llygaid, clust, trwyn, gwddf a deintyddol	7.2%	3.5%	3.1%
GNIT - Anhwylderau cenhedlol-droethol a gynaecolegol, ac eithrio beichiogrwydd	2.8%	2.0%	1.8%
MIGR - Cur pen, meigryn a'r system niwrolegol/nerfol	3.4%	3.7%	2.8%
HEBL - Anhwylderau'r galon, cylchrediad y gwaed a gwaed	8.4%	2.6%	2.6%
OPER - Llawdriniaeth/adferiad/apwyntiad meddygol *	0.0%	7.8%	8.3%
INBP - Anaf, llosgiadau a gwenwyno	4.0%	3.7%	3.3%
MNTL - Iechyd meddwl gan gynnwys blinder, gwendid nerfol, camddefnyddio alcohol/cyffuriau	32.9%	24.4%	21.9%
MUSC - Cyhyrysgerbydol, yn cynnwys problemau cefn/gwddf, twnnel y carpal, tendonitis	14.9%	11.5%	14.6%
INFC - Clefydau heintus eraill (e.e. eryr)	0.8%	1.9%	1.5%
PREG - Anhwylderau cysylltiedig â beichiogrwydd	0.8%	1.0%	0.9%
SKIN - Anhwylderau croen	1.7%	0.5%	0.6%
STMC - Problemau stumog / treulio / gastroberfeddol (e.e. poen yn yr abdomen, gastroenteritis, chwydu, dolur rhydd)	5.4%	7.8%	6.7%
OTHR - Achosion hysbys eraill nad ydynt yn dod dan y categorïau UCEA	1.7%	4.7%	5.0%
UNKN - Achosion anhysbys/heb eu nodi **	0.0%	4.0%	7.6%

** Nid yw Prifysgol Bangor yn defnyddio'r categori hwn. Defnyddir y categori salwch/cyflwr ei hun ac nid adferiad ar ôl llawdriniaeth.*

***Gwneir ymdrech i sicrhau bod data Prifysgol Bangor yn cyfeirio at salwch neu gyflwr gwirioneddol a pheidio â defnyddio 'anhysbys'.*

• CYFNODAU O ABSENOLDEB TYMOR HIR

Mae'r tabl canlynol yn dangos cyfanswm cyfnodau absenoldeb yr holl achosion o salwch tymor hir a ddaeth i ben yn 2018/19, o'i gymharu â 2017/18, 2016/17 a 2015/16.

Fel mewn blynyddoedd blaenorol gellir gweld bod y mwyafrif o absenoldebau (tymor hir), 66%, wedi dod i ben o fewn cyfnod o 2 fis.

Absenoldebau hirach nag 20 diwrnod a ddaeth i ben yn 2018/19 (cymharydd 2017/18, 2016/17 a 2015/16)				
Cyfnod absenoldeb mewn misoedd	Nifer achosion 2015/16	Nifer achosion 2016/17	Nifer achosion 2017/18	Nifer achosion 2018/19
≤2	47	47	43	67
≤3	19	16	18	8
≤4	12	7	7	6
≤5	6	7	7	7
≤6	3	6	3	9
≤7	0	1	5	2
≤8	0	2	0	2
≤9	2	1	0	0
≤10	0	1	0	0
≤11	1	1	1	0
≤12	0	0	0	0

• ACHOSION ABSENOLDEB SALWCH

Sylwer: Mae grwpiau achosion yn cyfeirio at absenoldebau a ardystiwyd gan feddyg yn unig, ac nid ydynt yn cynnwys achosion am absenoldeb hunan-ardystiedig.

Unwaith eto gwelir mai salwch seicolegol ac achosion cyhyrysgerbydol (poenau cefn, cymalau a thorri esgyrn) sy'n gyfrifol am y ganran fwyaf o absenoldebau.

Dyma ddosbarthiad **y dyddiau a gollwyd** ar gyfer y prif gategorïau achosion absenoldeb:

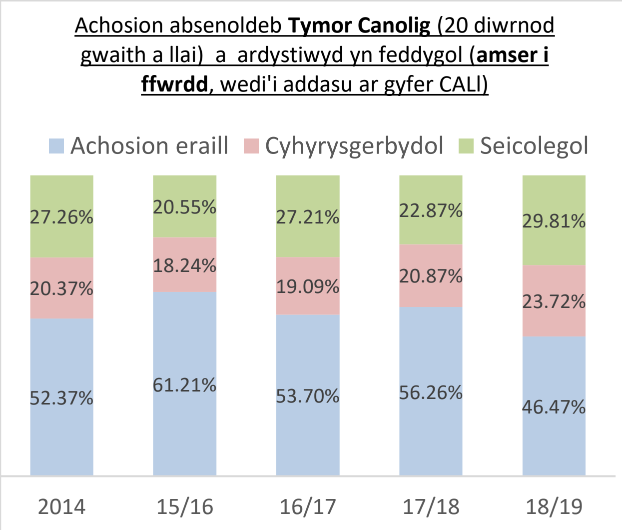

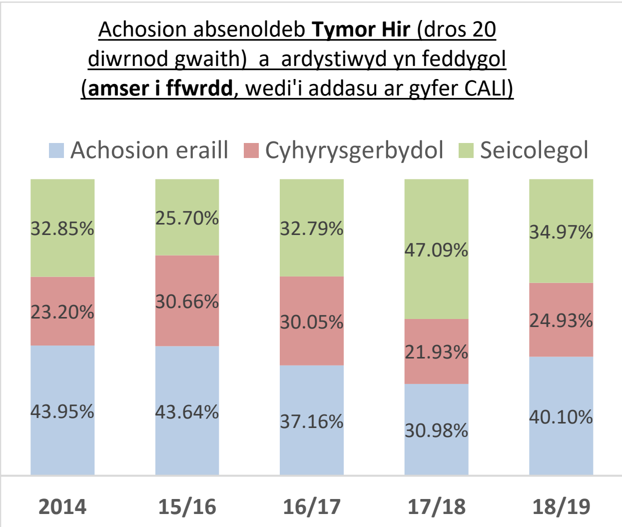

Mae achosion absenoldebau hir dymor (niferoedd / digwyddiadau) fel a ganlyn:

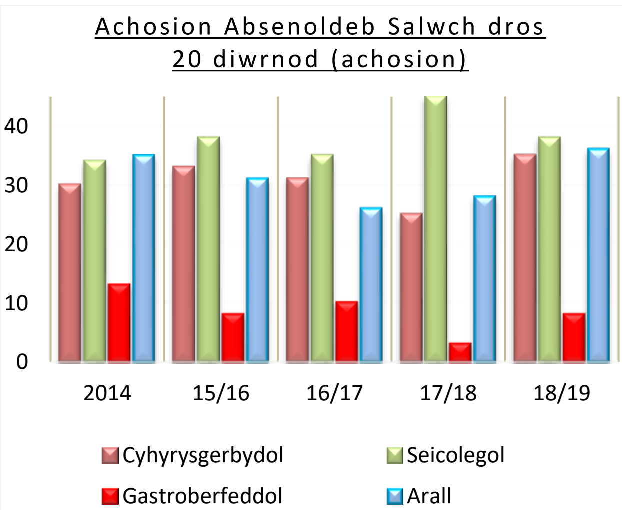

- **COLEGAU A GWASANAETHAU PROFFESIYNOL**

Mae'r tabl canlynol yn nodi 'Dyddiau Cyfartalog' absenoldeb salwch fesul CALl pob Coleg a Gwasanaeth Proffesiynol, o'i gymharu â chyfartaledd y brifysgol.

Coleg/Gwasanaeth Proffesiynol* (*ar ddechrau 2018/19*)	**CYFRADD**	**CYFRADD ac eithrio** tymor hir
Y Brifysgol	5.47	1.97
Celfyddydau, Dyniaethau a Busnes	4.84	0.70
Gwyddorau'r Amgylchedd a Pheirianneg	1.87	0.94
Gwyddorau Dynol	4.45	0.88
Gwasanaethau Masnachol	3.89	2.3
Gwasanaethau Corfforaethol	9.05	3.6
Gwasanaethau Cyllid ac Ymchwil	8.39	4.2
Marchnata, Recriwtio a Chyfathrebu	8.23	3.6
Gwasanaethau Myfyrwyr	12.6	4.27
Canolfan Bedwyr	2.49	2.49
Gwasanaethau TG	3.82	3.11
Gwasanaeth Llyfrgell ac Archifau	8.14	3.86
Canolfan Cymraeg i Oedolion Gog. Cymru	1.99	1.99
Celfyddydau Pontio	6.21	2.85
Gwasanaethau Eiddo a Champws	10.73	3.01
Undeb y Myfyrwyr	4.24	3.39

Sylwer: *Dylid cymryd gofal wrth ddehongli'r brif gyfradd Dyddiau/CALl yn achos adrannau llai o faint oherwydd gall absenoldebau hirdymor ychydig iawn o staff effeithio ar yr ystadegau. Er mwyn ein helpu i ddeall, mae ail golofn wedi'i hychwanegu sy'n hepgor absenoldebau hirdymor.*

- **CADW GOLWG AR IECHYD**

Yn ystod 2018/19 cafodd oddeutu **125** aelod staff arolygon iechyd gan arbenigwyr i gadarnhau nad oedd eu gwaith yn niweidio eu hiechyd.

Rhoddir arolwg, o wahanol fathau, i staff os ydynt yn defnyddio offer sy'n dirgrynu ac sy'n agored i lefelau sŵn uchel iawn yn rheolaidd, ac i rai gwyddonwyr ymchwil, cemegwyr a staff technegol, gweithwyr sydd ar shifftiau, gyrwyr sydd ar gontractau ac arbenigwyr trin anifeiliaid.

Ni nodwyd unrhyw ganlyniadau a oedd yn cael effaith niweidiol ar iechyd yn 2018/19.

Darperir Arolygon Iechyd yn bennaf i gadarnhau nad yw rhai risgiau yn y gwaith yn cael effaith andwyol ar iechyd staff. Mae budd ychwanegol i aelodau staff hefyd oherwydd gall yr arolygon dynnu sylw at faterion iechyd mwy cyffredinol nad ydynt o reidrwydd yn gysylltiedig â'u gwaith, fel pwysedd gwaed uchel, a chyfeiriwyd nifer o staff at eu meddygon teulu eu hunain o ganlyniad i gadw golwg fel hyn ar eu hiechyd.

7. LARYMAU TÂN YN CANU

DANGOSIAD PERFFORMIAD	

Mae ystâd y brifysgol yn cynnwys dros gant o adeiladau ar draws nifer o safleoedd. Gwarchodir mwyafrif yr adeiladau hyn gan systemau canfod tân a larwm awtomatig gyda thua 8,000 o synwyryddion mwg/gwres a channoedd o bwyntiau seinio larwm wedi'u gosod fel rhan o'r systemau hyn.

Yn ystod 2018/19 cafwyd **96** o achosion o larymau tân yn seinio yn adeiladau'r brifysgol, gostyngiad o **3%** ar y 99 yn 2017/18.

Larymau Tân yn Canu 2009 - 18/19

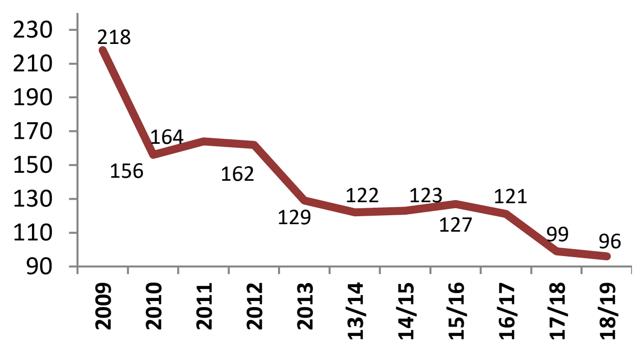

Galwyd Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru i'r brifysgol **22** o weithiau, cynnydd bychan ar y 21 yn 17/18. Roedd **21** o'r galwadau hyn *(19 yn 17/18)* yn rhai i neuaddau preswyl rhwng 8yn a 8yb.

Gellir rhannu'r cyfanswm hwn (96) i ddynodi'r nifer o weithiau y canodd y larymau yn yr adeiladau preswyl a'r adeiladau academaidd/gweinyddol sy'n ffurfio'r rhan fwyaf o ystâd y brifysgol.

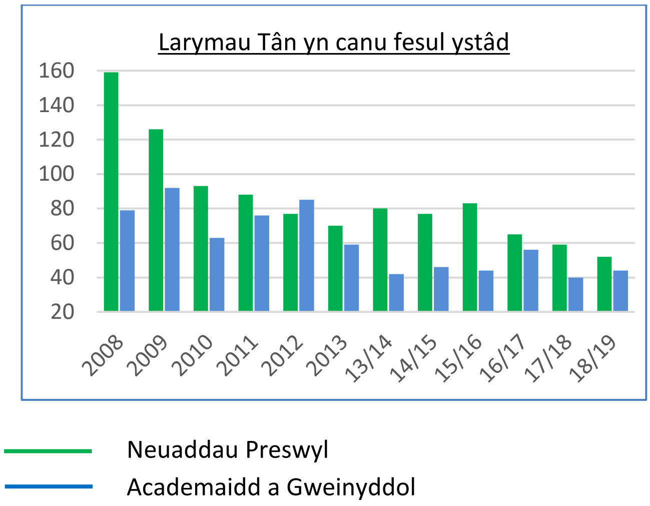

Yn 2018/19 bu cynnydd bychan yn y nifer o weithiau y seiniwyd larwm tân mewn adeiladau academaidd a gweinyddol i **44** o 40 (17/18). Bu gostyngiad unwaith yn rhagor yn nifer yr achosion o ganu larymau tân yn y neuaddau preswyl i **52** o 59 (17/18) a 65 (16/17).

Cyfradd achosion seinio larymau tân /1000 o ganfodyddion

Ystâd	18/19	Tuedd
Neuaddau Preswyl[10]	11/1000	I lawr
Academaidd a Gweinyddol[11]	13.5/1000	I fyny

Larymau tân yn canu fesul 1000 o Ystafelloedd Gwely[12]

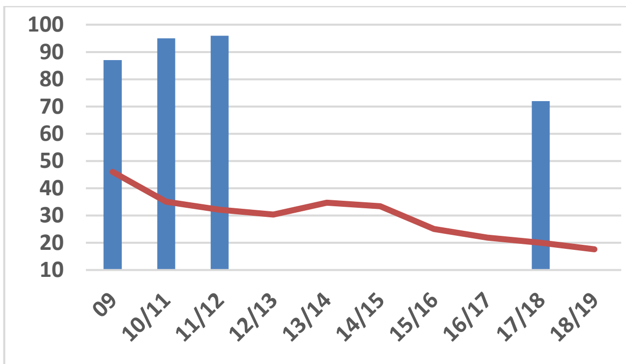

	09	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
PB	46	35	32	30	35	33	25	22	20	17.6
Sector	87	95	96	Dim data ar gael					72	

[10] Yn seiliedig ar 4736 o synwyryddion mewn neuaddau
[11] Yn seiliedig ar 3264 o synwyryddion mewn adeiladau academaidd

[12] Yn seiliedig ar 2960 o ystafelloedd gwely. Nid oedd unrhyw ddata'r Sector ar gael rhwng 2012 - 2016

- **TANAU**

Bu **un** tân yn 2018/19 yn Pontio. Roedd hyn o ganlyniad i gontractwr yn gwneud 'gwaith poeth' y tu allan i'r adeilad, ar Lefel 5. Roedd y 'gwaith poeth' yn ymwneud â defnyddio tors fflam nwy propan ar gyfer trwsio/addasu'r to.

Achosodd y 'gwaith poeth' i'r deunyddiau toi orboethi nes mynd ar dân. Ceisiodd y contractwr ddiffodd y fflamau ond roedd mwg wedi mynd i mewn i'r adeilad. Yn ogystal, oherwydd y gallai'r fflamau fod wedi ymledu a chael eu 'cuddio' o fewn yr adeiladwaith, ni ellid gadael pobl yn ôl i adeilad Pontio nes bod y Gwasanaeth Tân ac Achub wedi gwneud gwiriadau priodol.

Achos y digwyddiad hwn oedd methiant wrth wneud y gwaith poeth a threfniadau is-gontractwyr. Roedd y gwaith poeth, ar y pryd, yn cael ei reoli gan Brif Gontractwr adeiladu Pontio ac nid yn uniongyrchol gan y brifysgol.

Yn ogystal â'r digwyddiad yn Pontio, cafwyd hefyd nifer o ddigwyddiadau a allai fod wedi achosi tân. Y diffiniad o achosion o'r math hwn yw rhai lle ceir 'mwg yn unig, heb fflamau, a allai neu na allai achosi difrod'. Roedd y rhan fwyaf o'r rheiny'n ymwneud â choginio neu ysmygu (ni caniateir) yn y neuaddau preswyl.

8. HAWLIADAU SIFIL (SY'N YMWNEUD AG IECHYD A DIOGELWCH)

Yn 2018/19 cafwyd **dau** Hawliad Atebolrwydd Cyflogwr, yn dilyn anafiadau a gofnodwyd yn y gwaith, ac **un** Hawliad Atebolrwydd Cyhoeddus am anaf yr honnir iddo gael ei achosi wrth ddefnyddio offer chwaraeon.

9. YSTADEGAU'R WEFAN

Yn 2018/19 edrychwyd ar **24,442** o dudalennau unigol ar wefan Iechyd a Diogelwch, ac edrychwyd ar **32,749** o dudalennau i gyd. O'r rhain, y pum tudalen fwyaf poblogaidd yr ymwelwyd â hwy oedd:

- Tudalen Gartref Iechyd a Diogelwch
- Lles
- Cyswllt A-Z
- Asesu Risg
- Cyfrifianellau Laser

Diwedd.